

*Demonen (NTG),
Blanka Heirman,
Walter Moeremans,
Hugo van den
Berghe en Els
Magerman – Foto
Luk Monsaert*

voorbij het (ook al plastic) raam gevlogen. Geen dag-nacht-ochtend tijdsverloop dirigeert het gebeuren, de handeling ontrolt zich binnen een ongedefinieerde tijdsspanne. Frank wordt niet opzichtig gekruisigd, maar laag inspiratieloos tegen de grond gespijkerd. De onderliggende subtekst wordt uitgedund tot waar de handeling het kan verdragen. Wat Gilis ten slotte overhoudt is het mechanisme van de wederzijdse wreedheid, de cynische berekendheid van verbale tactieken – precies die uitvergrotingen waar Norén in uitblinkt. Hij bedankt ervoor om de schimmige demonen uit de diepste lagen van het onderbewustzijn van Noréns personages te voorschijn te toveren, wil in de plaats tot op het bot blootleggen *hoe* (deze) mensen mekaar afmaken.

Peymann, van zijn kant, ziet het blijkbaar wél zitten met *Demonen*, want hij volgt nauwgezet tekst en regieaanwijzingen, weigert welke ingreep dan ook. In zijn regie beperkt hij zich tot een orkestratie van de acteurs, hun handelingen, de gebeurtenissen, zij het met een perfect gevoel voor ritme, timing en ruimtegebruik. Zo krijgen Frank en Katarina elk een stuk van de huiskamer toegewezen. *Zij* houdt zich bij voorkeur op in de buurt van de witte sofa links, met uitwijkmogelijkheden naar de badkamer en de slaapkamer, *hij* blijft het liefst op het rechte gedeelte van de scène – op één van de twee stoelen of in de zwarte stijlzetel – met de keuken als vluchtheuvel. Aldus wordt het huwelijks-débâcle een territoriumwedstrijd, met als slagveld het salon vooraan op de scène. Alleen de sofa en de fauteuil blijven oninneembare persoonlijke bastions; zo zit Frank slechts éénmaal in de witte sofa en Katarina ook éénmaal in de zwarte fauteuil, precies dan wanneer ze

flirten met resp. Jenna en Thomas.

Ook het ritme van de voorstelling gaat zonder hapering of onderbreking op en neer met de bewegingen van het stuk, van rustige laatavondbabbels tot opgezwepte schreeuwpartijen. Een schitterend stukje toneel is bijvoorbeeld het moment waarop Frank en Thomas een dure vaas heen en weer gooien: wat begint als onschuldig spel evolueert geleidelijk tot een spannend duel op het indringende ritme van een droge hartslag. Op deze kadans de bitsige replieken van beide mannen. Brilljant. Of ook nog die scène waarin zowel Thomas en Jenna als Frank en Katarina gelijktijdig mekaar uitkafferen: de chistisch opgebouwde dialoog, die bij lectuur van het stuk duidelijk zijn maakselkarakter veraad, wordt hier omgetoverd tot een vanzelf klinkende/ogende ruzie. Peymann kan bij het Bochumer Ensemble dan ook rekenen op steracteurs om dergelijke hoogstandjes waar te maken.

Monotoon

Dat is Herman Gilis bij het NTG niet gegeven. Zijn keuze om in eerste instantie het mechanisme van de wreedheid uit te spelen, wordt door de acteurs wel uitgevoerd, maar niet geassimileerd. Als toeschouwer zie je het stuk vanop een veilige afstand wegzinken in ongeloofwaardigheid en monotonie. Temeer daar, naarmate het stuk vordert, elke ambivalentie verloren gaat. De verhoudingen tussen Frank en Katarina en Thomas en Jenna zakken slap ineen tot een ééndimensionale kat-en-hond geschiedenis. Van het spannende spel tussen aantrekking en afstoting geen spoor meer, zodat je je gaat afvragen waarom die mensen

in godsnaam bij elkaar blijven of zelfs maar de moed blijven opbrengen om mekaar te bestrijden. Als Frank zegt “Wat ben je mooi” is dat geen compliment en wanneer Katarina het heeft over zijn “Italiaanse hoer” klinkt daar geen jaloezie in door. Wat een sensueel gebaar zou kunnen zijn, wordt een ongecontroleerde stuip trekking richting onderbuik. Deze mensen hebben niets meer met mekaar te maken. *Demonen* ontmaskerd als of gereduceerd tot schijnstuk? Tot het tegendeel bewezen is, hou ik het bij het eerste. Of je er nu tegenaan gaat met de volle overtuigingskracht van een stel schitterende acteurs, dan wel met een gezonde dosis wantrouwen, het resultaat blijft telkens in min of meerdere mate teleurstellend.

Mark Deputter

DEMONEN

auteur: Lars Norén; groep: NTG; vertaling: Karst Woudstra; regie: Herman Gilis; decor & kostuums: Marc Cnops; spelers: Blanka Heirman, Hugo Van Den Berghe, Els Magerman en Walter Moeremans.

DÄMONEN

groep: Schauspielhaus Bochum; vertaling: Angelika Gundlach; regie: Claus Peymann; decor: Bernd Damovsky; spelers: Gert Voss, Kirsten Dene, Urs Hefti, Charlotte Suwab.